P.M. AFRICA Peterson

CATECISMO JUNIOR

da

IGREJA EPISCOPAL METODISTA

CATECISMO JUNIOR

da

IGREJA EPISCOPAL METODISTA

Traduzido para
a lingua Shitswa
por J. A. Persson

Imprensa da Missão Americana,
INHAMBANE,
1914.

APROVAÇÃO EPISCOPAL

O catecismo que agora é apresentado a todos os metodistas do pais foi aprovado pelos bispos da Igreja Episcopal Metodista e pela Igreja Episcopal Meiodista do Sul e é recomendado como um manual de confiança da Doutrina Cristã. Contem os principios essenciais da Fé e a substancia do ensino metodista com referencia á experiencia, deveres e vida Cristã.

Na sua preparação observou-se a concisão, com o fim de não substituir o trabalho do instructor mas dar o texto dos diferentes topicos e indicar a maneira de chegar a conclusões correctas. Estamos persuadidos de que o seu emprego demonstrará que ele contem o bastante para dirigir o discipulo e o professor no estudo compreencivo do plano completo de salvação do peccado.

Em nome da Igreja que representamos e dos amigos de Cristo em todas as Igrejas e todas as secções, recomendamos o uso do Catecismo Comum, Standard e Junior, para as familias, escolas dominicais, classes de catecismo, Ligas Senior e Junior, e em todas as reuniões e associações onde a instrução catecizadora se pode tornar util na obra de construção do Reino do Senhor. STEPHEN M. MERRILL,

Pelos bispos da Igreja Episcopal Metodista.

17 de Maio, 1905.

INDICE

PAGINA

I. NUNGUNGULU, - - - - - 1
II. A MUNHU, - - - - - 4
III. JESU KRISTU, - - - - - 6
IV. A MOYA WA KU BASA, - - - - 16
V. A TINDLELA TA WUXINJI, - - 18
VI. A KUMAHELA KA KA NUNGUNGULU NI BANHU, - - - - - 23
VII. A KULULEKA KA KUHANYA KA WUKRISTU 26

SUPPLEMENTO.

I. ZIKATEKISO, - - - - - 29
II. MILAYO YA KUME, - - - - 29
III. A KUKOLWA KA BAPOSTOLI, - - 30
IV. A XIVUMELWANO XA KUBAPATIZA, - 31
V. MIKOMBELO, - - - - - 32

A KATEKISIMO WO RANGA

I. NUNGUNGULU.

1. *Vesi muni go ranga ga Biblia?*

Kusanguleni Nungungulu i lo banga matilo ni misaba.—Genesisi 1:1.

2. *Himani Nungungulu?*

Dadani wa hina wa le tilweni, mubangi wa zilo zonkle, ni munyiki wa zilo zonkle zo saseka.

Hina honkle a hi na dadani munwe ke? kasi a Nungungulu munwe a nga bangangi hina ke?—Malakia 2:10. (Mitiro 4:24; I Kor. 8:6; Jamesi 1:17; Kutsawutela 12:1.

3. *Nungungulu i kwihi?*

Nungungulu i kona matsanweni wonkle.

I kona a zi kotako a ku fihla a wutsumbu ga yena a wutsanweni ga xikundla lezaku mina nzi nga zi koti a ku wona yena ke? ku wula Jehova. A nzi mina nzi tatiseleko a tilo ni misaba ke? ku wula Jehova.—Jer. 23:24. (Tisimu 139:7-10.)

4. *Nungungulu i tiba yini?*

Nungungulu wa zi tiba zilo zonkle, hambu kualakanya ka timbilu ta hina.

Wena u tibako a kutsama ka mina ni kusuka ka mina; wena u pimako a kualakanya ka mina na ka ha hi kule.— Tisimu 139:2.

(Mabingu 15:3; Ezek. 11:5; Johani 21:17.)

5. Nungungulu i kota ku maha yini ke?

Nungungulu i kota ku maha zonkle lezi a zi ranzako.

Nzi mina Jehova, a Nungungulu wa nyama yonkle; kasike xi kona a xilo xo tsanzako a ka mina ke ? Jer. 32:27. (Mateu 22:29; Roma 4:21; Danyeli 4:35.)

6. Xikati muni na hi kona Nungungulu ke?

Nungungulu i wa hi kona xikati xonkle, i ta ba kona kala ku pinzuka.

Hi mahlweni na zitsunga na zi nga se ku mahiwa, kutani mahlweni na u nga se ku maha misaba ni tiko, kona kusukela kupinzukeni, wena u hi Nungungulu. —Tisimu 90:2.
(Isaya 44:6; Kuvululwa 1:8)

7. Nungungulu i sasekile ke?

Nungungulu i basile, i lulamile ni kusaseka.

Na Jehova i lo hunza mahlweni ka yena, ni kuba hungu, Jehova, Jehova, a Nungungulu wa titralo ni wuxinji, a nonokako kuzangara, a pfunileko a kuranza ka wunene ni zinene. —Eksoduse 34:6.
(Tisimu 145:9; Kuvululwa 15:3.)

8. Nungungulu i ranza hina ke?

Ina; Nungungulu wa ranza banhu bonkle, hakuba "Nungungulu i hi kuranza".

Ina, nzi ranzile wena hi kuranza kupinzukelisilweko.— Jer. 31:3.
(Roma 5:8; Johani 17:23; I Johani 4:10.)

9. *Hina hi fela ku ranza Nungungulu ke?*

Ha fela ku mu ranza Nungungulu, hakuba yena i lo ranga a hi ranza.

Hina ha mu ranza, hakuba i lo ranga a hi ranza yena.— I Johani 4:19.
(Deut. 6:5; Joxua 23:11; 2 Johani 6.)

10. *Ba kona banwani banungungulu? kutani munwe ke?*

I kona Nungungulu munwe wa kuhanya ni zinene.

Lezaku bonkle banhu ba misaba ba fela ku tiba lezaku Jehova i Nungungulu wa hina, yena nzi Nungungulu; laho a nga kona munwani.— Tihosi 8:60.
(2 Tihosi 19:19; Isaya 42:8; I Kor. 8:5,6.)

11. *Nungungulu i ti tibisa wutsumbu gakwe hi ku yini a ka hina lomo ka Biblia?*

Nungungulu i ti tibisa wutsumbu gakwe ka hina kota a Dadani, a Nwana, ni Moya wa ku Basa.

Kanilezi Munengelisi, Moya wo Basa, a ta nga mu rumela Dadani hi bito ga mina, hi yena a ta nga mu gonzisa zilo zonkle.— Johani 14:26.
(2 Kor. 13:14; Filipi 2:6.)

12. *A makristu ma bapatizwa hi gihi a bito?*

A makristu ma bapatizwa bitweni ga Dadani, ni ga Nwana, ni ga Moya wa ku basa.— Mateu 28:19.

II. A MUNHU.

13. Bamani batrali ba hina bo ranga?

Adamu na Eva hi batrali ba hina bo ranga.

Ni Adamu i lo cula bito ga wasati wa yena hi Eva; hakuba i wa hi nyine wa bonkle ba hanyako.— Genesisi 3:20.

(Mitiro 17:26.)

14. Nungungulu i lo beka batrali ba hina ba ku ranga a kwihi?

Nungungulu i lo beka batrali ba hina ba ku ranga Sinwini ga Edeni.

(Genesisi 2:8.)

15. Ba lo bangwa na ba sasekile ke?

Ba lo bangwa na ba sasekile hakuba Nungungulu i lo ba maha hi mufananiso wakwe yena nwinyi.

Ni Nungungulu i lo banga munhu hi mufananiso wa yena nwinyi.— Genesisi 1:27.

(Genesisi 1:31; Kutsawutela 7:29; Isaya 43:7.)

16. Ba lo nyikwa ku maha yini?

Ku cela kota a simu ni ku tsaka hi mihanzu ya gona.

(Genesisi 2:15-16.)

17. Nungungulu i lo ba beletela yini?

Nungungulu i lo ba beletela a kuga a sinya ya kutiba kusasa ni kubiha.

(Genesisi 2:17.)

18. Bona ba lo ingisa Nungungulu ke?

Ahihi; ba lo onha a ka Nungungulu hi kuga hi mbanzo wu beletelweko.

(Genesisi 3:6.)

19. Hi yini kuonha?

Kuonha ku hi konkle kumaha, mhaka, hambu kualakanya loku ku hambanako ni kuranza ka Nungungulu ni milayo yakwe.

A kuonha ku hi kutsoba ka nayo.— I Johani 3:4.
(Roma 13:10; Jamesi 4:17.)

20. Kubiha muni ku ngata ka batrali ba hina bo ranga hi kota ya kuonha kabye?

Ba lo lahleka a tomo ga Nungungulu, ba lo sukiswa Edeni, kambe ba lo xaniswa hi kubayisa ni kufa.

(Genesisi 3:24.)

21. A kuwa kabye ku lo neha kubiha muni hehla ka banhu bonkle?

Hi kota ya kuwa kabye kuonha ku lo engena misabeni, ni kufa kuta hi kuonha.

Hi munhu munwe kuonha ku lo engeniswa tikweni, ni kufa kuta hi kuonha.— Roma 5:12.
(Roma 5:18; 6:23; I Kor. 15:22.)

III. JESU KRISTU.

22. Nungungulu i lo maha yini ku hanyisa banhu ba wileko?

Hakuba Nungungulu i lo ranza tiko lezo, hakuba i lo nyikela a nwana wakwe a tralileko yece, kasi ni wihi loyi a kolwako kakwe a ngafi, kanilezi a hi ni kuhanya kala ku pinzuka."—Johani 3:16.

23. Nwana wa Nungungulu i lo maha yini ku hanyisa baonhi?

Jesu Kristu, Nwana wa Nungungulu, i lo maha munhu, i lo hanya, i lo xaniseka, i lofa, i lo vuka hi ka bafileko ku hanyisa baonhi.
(Johani 1:14; I Kor. 15:3-4; Galatia 4:4.)

24. I lo mahisa ku yini a ku kala a maha munhu ke?

Nwana wa Nungungulu i lo ti maha munhu hi ku teka a miri ni muhefemulo wa wumunhu, a traliwa hi nhwana Maria.
Hi kota ya Nwana wa yena, loyi a nga traliwa mbewini ya Davida hi kota ya nyama.- Roma 1:3
(Maheberu 2:14; Filipi 2:7; I Timote 3:16.)

25. Yena i lo traliwa kwihi?

Yena i lo traliwa le Bethelema wa Judia.
(Mika 5:2; Mateu 2:1; Luka 2:11.)

26. Himani a nga kanela kuranga hi kutralwa kakwe?

A ngelosi ya Hosi yi lo kanela ka barisi hi mahungu yo saseka ya kutralwa kakwe.
(Luka 2:8-12.)

27. A barisi ba lo maha yini?

Ba loya le Betlehema hi kuhaklisa, ka lo kuma nwana na a latilwe xigowolweni.
(Luka 2:15-16.)

28. Ku lota a banwani a ku ta wona a nwana ke?

Banhu bo klariha bà lota hi le mutsuwuka gambo, ba lo kozela a nwanana, ba lo mu nyika zinyikiwo za nzalama, ni hlakati ni mure.
(Mateu 2:1,2,11.)

29. Ba lo mu yisa kwihi a nwanana, a kusangula ke?

Yena i lo yiswa kuranga ka tempeli le Jerusalema, laho yena i lo nyikelwa ka Nungungulu.
(Luka 2:22.)

30. Ba lo mu cula bito muni ke?

"Ba lo mu cula bito gakwe hi Jesu."—Mateu 1:25.

31. Legi bito gi lo hlawulwa hikuyini ke?

Hakuba Nungungulu i te ngalo: "U ta mu cula bito gakwe, hi Jesu, hakuba hi yena a ta nga hanyisa banhu ba yena kuonheni kabye".—Mateu 1:21.

32. Gi klamusela ku yini a bito ga Jesu?

A kuklamusela ka bito ga Jesu hi ku, hi Muhanyisi.

33. Hi yena mani a ginwani a bito gakwe?

Ngelosi leyo yi nga wula ka barisi yi lo mu bitana, "Kristu, a Hosi".—Luka 2:11.

34. A bito ga Kristu gi wula yini?

A bito ga Kristu gi wula, "Loyi a totilweko". (Luka 4:18; Mitiro 10:38.)

35. Hi gihi a siku hi gi hlayisako a ku alakanya a kutralwa ka Jesu Kristu ke?

Hina hi alakanya a kutralwa ka Jesu Kristu hi siku ga Kisimusi.

36. Himani a nga ringa ku daya Jesu, a nwanana?

Hosi Herodi i lo ringa ku mu daya, kanilezi i lo yiswa Gipiti kasi ku pona. (Mateu 2:13,14.)

37. Jesu i lo tsama kwihi anzako ka kufa ka Herodi?

Anzako ka kufa ka Herodi i lo kleliswa hi le Gipiti, i lo tsama Nazareta. (Mateu 2:23; Luka 2:39.)

38. Yena i lo yiswa kwihi laha na yena i wa hi ni kume ni mambiri a malembe?

Laha yena a nga hi ni kume ni mambiri a malembe i lo yiswa ka mubuzo wa le Jerusalema. (Luka 2:42.)

39. Laha na batrali bakwe na ba mu vumele ndleleni ya kuya kaya ba lo mu kuma kwihi?

Ba lo klela Jerusalema, ba lo mu kuma tempeleni na a tsamile xikari ka bagonzisi, na a ba wutisa na hlamula ziwutiso.
(Luka 2:43-47.)

40. Ku byelwe yini hi wunwana ga Jesu le Nazareta?

Jesu i lo ingisa batrali bakwe, i lo humelela hi kuklariha ni wukulu, i lo ranzwa hi Nungungulu ni banhu.
(Luka 2:40, 51, 52.)

41. Jesu i lo sangula ku gonzisa na a hi tanga muni?

Jesu i lo sangula ku gonzisa laha na malembe yakwe ma nga hi makume manharu.
(Luka 3:23.)

42. Jesu i lo sangulisa ku yini a ntiro wakwe?

I loya ka Johani Mubapatizi, congweni wa Jordani, i lo bapatizwa hi yena.
(Mateu 3:13; Luka 3:21.)

43. Ku lo maheka yini laha Jesu na a ha bapatizwa?

A Moya wa ku Basa wu lo relela kota a tuba hehla ka yena, a gezu ga le tilweni gi ku ngalo, "Loyi hi Nwana wa mina a ranzekako."—Mateu 3:16-17.

44. Johani Mubapatizi i lo wula yini hi Jesu?

Johani Mubapatizi i te ngalo "Languta, Ivana ya Nungungulu yi susako zonho za tiko."— Johani 1:29.

45. Jesu i lo maha yini anzako ka kubapatizwa kakwe?

I lo famba xiwuleni, i lo yila mune wa makume ya masiku ni wusiku ga mune wa makume.
(Mateu 4:1, 2.)

46. Ku lo maheka yini kambe le xiwuleni?

Jesu i lo ringwa hi Satani.
(Mateu 4:3-11.)

47. Yena i lo hlula a muringi hi yini?

Jesu i lo hlula a muringi hi timhaka ta Nungungulu.
(Luka 4:4, 8, 12.)

48. Jesu i lo maha yini anzako ka kuringwa kakwe?

I lo sangula ku kanela Ivangeli hi mufumo wa Nungungulu, le Galile ni le Judia.
(Mateu 4:17; Marku 1:14, 15.)

49. Mitiro muni ya hombe leyo Jesu a nga maha?

I lo maha zirewukiso zo tala; ha yena a zikumu zi lo amukela a kuwona ka zona; zilema

zi lo famba, tihlokonho ti lo hlaziwa, ziwiri zi lozwa ni bafileko ba lo vuxiwa.
(Mateu 11:4,5.)

50. Jesu i lo maha zirewukiso za hombe ku hunza lezo ke?

I lo tsetselela baonhi, i lo basisa timbilu, i lo hanyisa laba ba tsobekileko timbilu, i lo klaklisa banhu le ntanweni wa kuonha ni Satani, i lo ba maha banana ba Nungungulu.
(Mateu 9:2; Luka 4:18, 19.)

51. Jesu i lo hlawula ni ku gonzisa bamani ba kume ni bambiri kota bapostoli ni bavuni bakwe?

Jesu i lo hlawula kota bapostoli ni bavuni, "Simoni, a bitwako Petro, na Andreu makabye wakwe; na Jamesi, nwana wa Zabedi, na Johani makabye wakwe; Filipu ni Bartolome; Tomasi, ni Mateu muhlengisi; Jamesi wa Alfeu, ni Tadeu; ni Simoni mukanani, ni Judasi Iskarioti, loyi a nga mu nyikela.—Mateu 10:2-4.

52. Jesu i lo wula yini hi banana ba tsongwani?

Jesu a ku ngalo, "Vumelani a banana ba tsongwani kuta ka mina; mu nga ba beleti, hakuba a ba ku ngahi a mufumo wa Nungungulu.—Mateu 10:14.

53. Jesu i lo fisa ku yini?

I lo nyikelwa hi Judasi Iskarioti, i lo lumbetwa mahlweni ka mupristi wa hombe, "i lo xaniseka hi Pontiu Pilatu, i lo belelwa xihambanweni, afa, a kelelwa."

(Mateu 16:21; Luka 22:48; Johani 19:33.)

54. Jesu i lo belelwa kwihi?

Jesu i lo belelwa xihambanweni lehandle ka nyangwa ya Jerusalema, wutsanweni gi bitwako Kalvari.

(Luka 23:33.)

55. Jesu i lo belelwa xihambanweni hikuyini?

Jesu i lo nyikela a kuhanya kakwe hi kuranza ka yena nwinyi, hi kota ya zonho za tiko.

Nzi murisi wo saseka: murisi wo saseka wa nyikela kuhanya kakwe ka tiyivu. . . . Nzi bekela kuhanya ka mina ka tiyivu.-Johani 10:11,15.

(Johani 10:17,18; Luka 22:42.)

56. Bamani ba nga kelela xirumbi xa Jesu?

Josefa wa Arimatia, na Nikodemusi, banhu ba huwo ya ba Juda ba lo kelela Jesu ka nkele wuswa.

(Johani 19:38-42.)

57. Jesu i lo vuka rini hi ka bafileko?

Jesu i lo vuka hi ka bafileko hi siku ga wunharu.
(1 Kor. 15:4.)

58. Jesu i lo vuka hi ka bafileko hi ntamo muni?

Jesu i lo vuka hi ka bafileko hi ntamo wa Nungungulu, hi ntamo lowo yena a nga maha mitiro yinwani yakwe ya hombe.

Lezi Nungungulu a nga vuxa a Hosi, lezi a ta nga vuxa hina hi ntamo wakwe.—1 Kor. 6:14.
(Mitiro 2:32; Mitiro 10:40; Maheberu 13:20.)

59. A kuvuka ka Jesu ku kustumunya yini ka hina?

A kuvuka ka Jesu ku kustumunya ka hina lezaku yena hi Nwana wa Nungungulu, ni lezaku hina kambe hi ta vuka hi ka bafileko.

Loyi a tibyiwako Nwana wa Nungungulu hi ntamo, hi kota ya Moya wa ku Basa, na hi kuvuka hi ka bafileko.—Roma 1:4.

Na hi tiba lezaku loyi a nga vuxa a Hosi Jesu i ta vuxa hina kambe hi Jesu.—2 Kor. 4:14.
(1 Petro 1:3.)

60. Jesu i lo vuka hi ka bafileko hi gihi a siku ga viki?

Jesu i lo vuka hi ka bafileko hi siku go ranga ga sonto, gi bitwako Dimingu, kambe gi bitwako Siku ga Hosi.
(Mateu 28:1.)

61. I siku muni hi gi hlayisako a malembe wonkle kota xi na nga xialakanyiso xa kuvuka ka Jesu?

Siku ga Pasika gi hlayiswa kota xialakanyiso xa kuvuka ka Jesu.

62. Jesu i lo tsama misabeni masiku mangani anzako ka kuvuka kakwe?

Jesu i lo woneka ka bapizani mune wa makume ya masiku anzako ka kuvuka kakwe; zingaho i lo kanziya tilweni.

I lo ti wonisa na a hanya anzako ka kuxaniseka kakwe hi ziwoniso zo tala, na a woneka ka bona xipimo xa mune wa makume ya masiku.—Mitiro 1:3.

63. Kulayela muni ko gumesa loko Jesu a nga nyika bapizani bakwe?

Jesu aku, "Wonkle ntamo wu nyikilwe ka mina, le tilweni ni misabeni. Hikwalaho fambani nwina, mu gonzisa tixaka tonkle."—Mateu 28:18, 19.

64. I ntsumbiso muni wo gumesa wa Jesu?

A ntsumbiso wo gumesa wa Jesu hi lowu, "Mangabye, nzi na nwina xikati xonkle, na kona kugumelweni ka tiko."—Mateu 28:20.

65. Ximaho muni xo gumesa xa Jesu?

Jesu i lo yisa bapizani bakwe le Betania, i lo klakusa mandla yakwe, ni "kota a nga wa ha ba katekisa i lo hambanyiswa ka bona, i lo klakuselwa tilweni."—Luka 24:51.

66. Jesu a hanya ni ku fuma makunu ke?

Jesu wa fuma canjeni ga xinene ga Nungungulu, wa hanya ku kongelela hina.

Loyi a nga kona xineneni xa Nungungulu, hi yena a kongelelako hina.—Roma 8:34.

67. Jesu a Hosi ya hina yi ta klela misabeni ke?

Jesu i ta wuya kambe ku vukisa laba ba fileko ni ku lamula tiko.

Hakuba a Nwana wa munhu i tata hi wukosi ga Raru wakwe zinwe ni tingelosi takwe; zonake i ta nyika munwe ni munwani kotisa mitiro yakwe.—Mateu 16:27.

(Mateu 24:42; 2 Timote 4:1.

68. Jesu Kristu, a Hosi ya hina, yi ta wula yini ka laba ba kusaseka kulamulweni?

A Hosi ya hina yi taku ka bona, "Ngonani nwina mu katekisilweko hi Dadani wa mina, mu taga tsomba ya mufumo leyi yi longiselelweko nwina hi kusanguleni ka tiko."—Mateu 25:34.

69. A Hosi ya hina yi ta wula yini ka laba ba kubiha?

Yi taku ka bona, "Sukani ka mina, nwina mu rukatelilweko, muya nzilweni wa kupinzuka lowu wu longiselelweko Satani ni tingelosi takwe."—Mateu 25:41.

70. Zini a zinene za hombe zi gonziswako zi ku dlu mitsalweni hi Jesu Kristu a Muhanyisi wa banhu?

Yi gonzisa lezaku banhu bonkle ba fela ku hanyiswa; lezaku Jesu Kristu i longisile a kuhanyiswa ka banhu bonkle; lezaku kuhanyiswa loku hi xinyikiwo xa Nungungulu loku hi kolwa ka Jesu; lezaku bonkle ba hanyisilweko nga ba zi tiba lezaku ba hanyisilwe; lezaku wu hi a binzulo wa banana ba Nungungulu ku hlaziwa ka zonho zonkle; ni lezaku bonkle ba kolwako a Hosi Jesu Kristu, ni ku ingisa yona kala kugumeseni, ba ta hanyiswa le tilweni.

VI. A MOYA WA KU BASA.

71. Himani a Moya wa ku Basa?

A Moya wa ku Basa hi moya wa Nungungulu, muvuni wa wunungungulu loye Jesu a nga tsumbisa bapizani bakwe na a nga se ku suka tikweni.

Kamilezi loku a cikele Munengelisi, loyi nzi ta nga mu rumela ka nwina hi le ka Dadani, Moya wa zinene, wu humako hi ka Dadani I ta kustumunya hi mina. —Johani 15:26.

72. Lexi xitsumbiso xi lo tatiswa rini?

Sikwini ga Pentekosta.
(Mitiro 2:1—4.)

73. I ntiro muni wo ranga wu Moya wa ku Basa timbilwini ta hina?

Wu sangula ku hi kombisa a zonho za hina, kambe lezaku hi laba a muhanyisi.

Na yena, loku a cikele, i ta pimisa tiko hi kuonha, ni kululama, ni kulamula.—Johani 16:8.

74. A Moya wa ku Basa wu ta hi mahela yini loku hi tsika zonho za hina ni ku laba a muhanyisi?

Wu ta hi heleketa ka Muhanyisi ni ku hi nyika a mbilu yiswa.

A kuranza ka Nungungulu ku halatilwe timbilwini ta hina hi Moya wa ku Basa wu nyikilweko ka hina. —Roma 5:5.

75. Anzako ka lezi a Moya wa ku Basa wu ta hi mahela yini?

Wu ta hi tsumbisa lezaku hi banana ba Nungungulu; wu ta miyetisa hina kuxanisekeni;

ni kambe wu ta hi vunetela ku hanya hi kubasa.

Ni Moya a wutsumbu ga wona wa kustumunya ni moya wa hina, ku ngalo hi banana ba Nungungulu.—Roma 8:16.

Hizalezo kambe ni Moya wa vunetela ku nga tiyi ka hina.—Roma 8:26.

V. A TINDLELA TA WUXINJI.

76. A Moya wa ku Basa wu tira hi tihi a tindlela ku hi vunetela a ku hanya a wutomi ga wukristu?

Wu tira hi timhaka ta Nungungulu ni kukombela, hi Ceci ya Kristu ni tisakramento.

77. Xini a timhaka ta Nungungulu?

A Biblia go Basa hi timhaka ta Nungungulu.

Laha na mu nga amukela a mhaka ya Nungungulu, leyi mu ngazwa hi hina, nwina mu lo yi amukela na yi nge kwatsi i mhaka ya banhu, kanilezi, kota yi nga zinene, a mhaka ya Nungungulu.—1 Tesalonika 2:13.

78. A Biblia gi nyikisilwe ku yini ka hina?

A Biblia gi lo tsalwa hi banhu ba nga byelwa hi Nungungulu.

Hakuba a ku kona a kuprofeta loku ku tileko hi kuranza ka munhu; kanilezi a banhu ba lo kanela hi le ka Nungungulu, na ba layilwe hi Moya wa ku Basa. —2 Petro 1:21.

79. Nungungulu i lo hi nyika a Biblia hikuyiui?

A Biblia gi lo nyikiwa ku tibisa banhu hi Nungungulu ni kuranza kakwe; kambe a ku maha a xaxameto wa kukoleka ni kumahela ka hina.

Yonkle mitsalo leyi yi nyikilweko hi Nungungulu, ya vuna kugonziseni, ni kuwulawulela, ni kululeka ni zigonzo le za kululama.—2 Timote 3:16.

80. Xini a kukombela?

Kukombela hi ku byela Nungungulu a kulaba ka timbilu ta hina kota kuranza kakwe.

81. Hi ta kombela hi yihi a ndlela?

Hi ta kombela hi kuxaniseka ka zonho za hina, ni ku nyika kubonga hi kota ya wuxinji ga Nungungulu, kambe hi kukolwa ka zitsumbiso zakwe.

Loku mina nzi cela hi kugoha lomu mbilwini ya mina, a Hosi yi nga ta cela a kota.—Tisimu 66:18.
(Isaya 59:1; Filipi 4:6; Kolosi 4:8.)

82. Hi ta kombelela mani?

Banhu bonkle, kambe a balala ba hina.

Nza kongotela hikwalaho, nza rangula ka zilo, lezaku a mikombelo, ni mikongelo, ni ku kongotela, ni ku nyika kubonga, nga u mahwa ka banhu bonkle.—1 Timote 2:1.

83. Hi ta kombela hi gihi a bito ke?

Bitweni ga Kristu, a Hosi ni Muhanyisi wa hina.

Loku mu nzi kombela xilo hi bito ga mina, lexo nzi ta xi maha.—Johani 14:14

84. Bamani ba mahako a Ceci ya Kristu?

Ceci ya Kristu hi banana bonkle ba Nungungulu misabeni ni le tilweni.

Hilezi hina hi botala, hi miri munwe hi Kristu, ni bonkle hi ziro munwe ni munwani.—Roma 12:5.

85. A Ceci ya Kristu gi bitanwa hi gihi a bito ginwani ke?

Lomo ka Kukolwa ka Bapostoli yi bitwa, "A Bandla gi basileko gonkle."

86. I ntiro muni wa Ceci?

A ntiro wa Ceci hi ku kustumunya hi Kristu, ni ku fambisa a ntiro wakwe hi ku hanyisa tiko.

Hikwalaho fambani nwina, mu gonzise tixaka tonkle, mu ba bapatize bitweni ga Dadani ni ga Nwana ni ga Moya wa ku Basa.—Mateu 28:19.

(Mitiro 1:8; Mitiro 13:47; Isaya 49:6.)

87. Xini a sakramento?

A sakramento hi xiwoniso xi wonekako, xi bekilweko hi Kristu, ku wonisa a wuxinji legi gi nga kona mbilwini.

(Roma 4: 11.)

88. Ti kona tisakramento tingani?

Ti kona timbiri, A Kubapatizwa ni Xilalelo xa Hosi.

89. Xiwoniso muni xi wonekako Kubapatizweni?

A xiwoniso xi wonekako Kubapatizweni hi mati na ma celilwe bitweni ga Dadani, ga Nwana ni ga Moya wa ku Basa.

(Mitiro 8:36; Mitiro 10:47.)

90. Wuxinji muni gi woniswako hi Kubapatizwa?

A kubasiswa ka mbilu hi Moya wa ku Basa.

Kota banyingi ba nwina ba nga bapatizelwa ka Kristu ba lo ambala Kristu.—Galatia 3:27.

91. Bamani ba ta nga nga bapatizwa?

Banana ba tsongwani nga ba bapatizwa, ni bonkle laba ba amukelako Jesu kota a muhanyisi wabye.

Hakuba xi ka nwina xitsumbiso, ni ka banana ba nwina.—Mitiro 2:39.

Ni laba ba nga amukela timhaka takwe ba lo bapatizwa.—Mitiro 2:41.

92. Banana ba tsongwani ba nga bapatizwa hikuyini?

Banana ba tsongwani ba nga bapatizwa hakuba bona hi ba Kristu, ni bona ziro za mufumo wa yena.

Kanilezi Jesu a ku ngalo, Vumelani a banana ba tsongwani, mu nga beleteli, a kuta ka mina; hakuba a mufumo wa le tilweni ngwa ba ku ngahi.—Mateu 19:14.

93. Xiwoniso muni xi wonekako ka Xilalelo xa Hosi?

A xiwoniso xi wonekako ka Xilalelo xa Hosi hi xibaba ni waini zi tiriswako ku maha xialakanyiso xa kufa ka Kristu;

94. Wuxinji muni ga mbilu gi woniswako Xilalelweni xa Hosi?

Lezaku hi te gwa katiginwe na Kristu hi kukoleka, hi kona hi amukela ntamo hi le ka yena ka mitiro ni kuringwa ka kuhanya.

Loyi a gako a nyama ya mina, a nwako nkata wa mina i tsama nzeni ka mina, na mina nzeni kakwe.—Johani 6:56.

95. I ntiro muni munwani wa Xilalelo xa Hosi ke?

Ku kombeta lezaku bapizani bonkle ba Jesu ba ngango munwe zinwe na yena, ni ku wonisa kufa kakwe kala yena ata.

Na mu wona lezaku hina, hi teleko, hi xibaba xinwe, hi miri munwe.—1 Korinte 10:17.

Hakuba kota laha mu gako ha kona xibaba, mu nwako kopo, muba hungu hi kufa ka Hosi yi kala yita.—1 Korinte 11:26.

96. Makolwa wonkle ma ngaga Xilalelo xa Hosi ke?
Hizona; hakuba Jesu i laya, " Mahani lexi kasi ku nzi alakanya."

VI. A KUMAHELA KA NUNGUNGULU NI BANHU.

97. Hi wihi a nayo wo sangula?

U nga hi ni banwani banungungulu mahlweni ka mina.—Eksodusi 20 : 3.

98. Hi wihi a nayo wo gamela?

U nga ti maheli xifananiso xi bakliwako, ni xo fanana ni xilo xa le tilweni le hehla, ni xa misabeni lahasi, ni xa matini lahasi ka misaba: u nga korami ka zona ni ku zi kozela: hakuba mina Jehova Nungungulu wa wena nzi Nungungulu wa mona, nzi nehela zonho za badadani ka banana ni ka bazukulwana banharu ni ka ba mune laba ba nzi bengako, nzi ba mahela wuxinji ka makume ya mazana laba ba nzi ranzako ba hlayisako milayo ya mina.—Eksodusi 20 : 4-6.

99. Hi wihi a nayo wa wunharu?

U nga gi komi haba bito ga Jehova Nungungulu wa wena : hakuba Jehova a nga ta mu koma kota munhu i haba ngaba, loyi a nga koma bito gakwe haba.—Eksodusi 20 : 7.

100 Hi wihi a nayo wa wumune?

Alakanya siku ga sabado, ku gi basisa. U ta tira masiku ya nklanu ni ginwe, u maha yonkle mitiro ya wena; kanilezi a siku ga wunklanu ni mambiri hi sabado ga Jehova Nungungulu wa wena; u nga tiri ntiro ha gona, wena ni mufana wa wana, nhanyana wa wena, xitiri xa wena wa nuna ni wa sati, ni tihomu ta wena, ni mupfumba wa wena a mutini wa wena; hakuba hi nklanu wa masiku ni siku ginwe Jehova i lo maha tilo ni misaba, ni bimbi, ni zilo zonkle zi nga kona, a humula hi siku ga wunklanu ni mambiri; hilezi Jehova i katekisile siku ga sabado, a gi basisa.—Eksoduse 20:8-11.

101. Hi wihi a nayo wa wunklanu?

Caba raru wa wena ni nyine wa wena: kasi a masiku ya wena ma fela ku engetelwa tikweni lego u nyikilweko hi Jehova Nungungulu wa wena.—Eksoduse 20:12.

102. Hi wihi a nayo wa wunklanu ni munwe?

U nga dayi.—Eksoduse 20:13.

103. Hi wihi a nayo wa wunklanu ni wumbiri?

U nga bayi.—Eksoduse 20:14.

104. Hi wihi a nayo wa wunklanu ni wunharu?

U nga yibi.—Eksodusi 20:15.

105. Hi wihi a nayo wa wunklanu ni mune?

U nga lumbeti wakelane wa wena. — Eksodusi 20:16.

106. Hi wihi a nayo wa wukume?

U nga nabeli yindlu ya wakelane na wena, u nga nabeli wasati wa akelane na wena, ni xitiri xakwe, wanuna ni wasati, ni homo yakwe ni bongola yakwe, ni xinwanyani xo maha xa wakelane na wena.—Eksodusi 20:17.

107. I milayo muni ya Kristu yi hlengeletelako leyi mitiro yonkle?

Yena i te ngalo " U ta ranza Hosi Nungungulu wa wena hi mbilu ya wena yonkle, ni muhefemulo wa wena wonkle, ni kualakanya ka wena konkle. Lowu hi wa hombe ni nayo wa kuranga. Ni wa wumbiri wu kota wona hi lowu, U ta ranza wa akelane naye kota wu tsumbu ga wena. Ka leyi milayo mimbiri yi cikile kona milayo yonkle, ni baprofeti." —Mateu. 22:37-40.

108. Timhaka muni ta Jesu ti tibyiwako "Xixaxameto xa Nzalama?"

Zonkle lezi zilo mu ranzako banhu ba maha ka nwina, hambu lezo kambe mahani zona ka bona—Mateu 7:12.

VII. A KULULEKA KA KUHANYA KA WUKRISTU.

109. Hi nga sangula hi ku yini a kuhanya ka wukristu?

Hi ku ingisa a gezu ga Nungungulu, hi xaniseka hi kuonha ka hina, ni ku tsumba Jesu kota muhanyisi wa hina.

Nzi ta maha yini kasi nzi hanyiswa ke? Ba ku ngalo, Kolwa ka Hosi Jesu, wena u ta hanyiswa.—Mitiro 16:30, 31.

110 Hi yini ku hunzuluka?

Hi ku xaniseka hi zonho za hina, ni ku tsika zona zonkle, ni ku hunzuluka ka Nungungulu.

Nga a wa kubiha a tsika a ndlela ya yena, a munhu a nga lulamangiko a kualakanya kakwe; nga yena a klelela a ka Jehova, na yena i ta kuba ni titralo hehla ka yena.—Isaya 55:7.

111. Hi yini ku kolwa ka Hosi Jesu Kristu?

Hi ku amukela Jesu ni ku tsumba yena kota muhanyisi wa hina.

Kanilezi kota banyingi laba ba nga mu amukela, a ba nyika ku tsaina banana ba Nungungulu, ni laba ba kolwako hi bito gakwe.—Johani 1:12.

(Roma 10:9.)

112. Nungungulu i ta hi amukela loku hi tsumba Jesu ke?

I ta hi amukela hakuba i tsumbisile hina ku hi amukela ni xitsumbiso xakwe a xi tsobyiwi.

Hakuba, Kani hi wihi a ta nga bitana bitweni ga Hosi i ta hanyiswa.—Roma 10:13.

(Mateu 11:29.)

113. Xini xi hunzulukako timbilwini ta hina laha na hi amukelwa hi Nungungulu?

Nungungulu i hi nyika a mbilu yiswa, kasi hi mu ranza, ni ku ingisa yena hi kutsaka.

Ni mbilu yiswa kambe nzi ta nyika nwina, ni moya muswa nzi ta cela nzeni ka nwina.—Ezekieli 36:26.

114. Hi fela ku vumela Kristu ke?

Ina, hina hi fela ku mu vumela.

Hikwalaho loyi a ta nga nzi vumela mahlweni ka banhu, yenawu kambe nzi ta mu vumela mahlweni ka Dadani wa mina loyi a nga le tilweni.—Mateu 10:32.

115. Hi ta kota hi ku yini a ku vumela Kristu?

Hi ku klangana ni ceci ya yena, ni ku kustumunyela yena hi mhaka ni kuhanya.

(Mateu 5:16; Roma 10:9,10.)

116. Hi hlambanya xifungo muni laha na hi klangana ni ceci?

Hi hlambanya hi xifungo xa kuhunzuluka, kukcleka, ni kuingisa lezi zi nga kona lomo ka Xivumelwano xa Kubapatiza.

117. Nga hi simamisa hi yini ka tomo ga Nungungulu ni ku kula mufananisweni wa Kristu ke?

Hi ku gonza timhaka ta Nungungulu, hi kukombela siku ginwani ni ginwani, ni ku hanya a wutomi ga ku tirela yena.

Loku kuhanya nzi hanyako nyameni nzi hanya hi kukoleka, loku ku nga ka Nwana wa Nungungulu, loyi a nzi ranzako, i lo nyikela a wutsumbu gakwe hi mina.-Galatia 2:20.

118. I Ncacazelo muni wo gumesa wa kuhanya ka wukristu?

"Tsumbeka kala kufeni, nzi ta ku nyika xidlodlo xa kuhanya."—Kuvululwa 2:10.

A Xikatekiso xa Wupostoli.

"A wuxinji ga Hosi Jesu Kristu, a kuranza ka Nungungulu, ni wuklangano ga Moya wa ku Basa nga wu be na nwina nwenkle. Ameni."

SUPPLEMENTO

I. A ZIKATEKISO.

Bakatekile zisiwana moyeni: hakuba ngwabye mufumo wa le tilweni.

Bakatekile laba ba rilako: hakuba ba ta miyetiwa.

Bakatekile laba ba rilako: hakuba ba ta ga tsomba ya misaba.

Bakatekile laba ba nga ni ndlala ya zolulama ba na tora ga zona: hakuba ba ta xuriswa.

Bakatekile laba ba nga ni wuxinji; hakuba ba ta mahelwa wuxinji.

Bakatekile laba ba ku basa timbilu: hakuba ba ta wona Nungungulu.

Bakatekile laba ba lamulako: hakuba ba ta bitanwa banana ba Nungungulu.

Bakatekile laba ba xanisekako hi kota ya kululama: hakuba mufumo wa le tilweni ngwabye.

—Mateu 5: 3–10.

II. MILAYO YA KUME.

I. U nga ta kuba ni banwani ba Nungungulu mahlweni ka mina.

II. U nga ti maheli xifananiso xi bakliwako, ni xo fanana ni xilo xa le tilweni le hehla, ni xa misabeni lahasi, ni xa matini lahasi ka misaba: u nga korami ka zona, ni ku zi kozela: hakuba mina Jehova Nungungulu wa wena nzi Nungungulu

wa mona nzi nehela zonho za ba dadani ka banana ni ka bazukulwana banharu ni ka ba mune laba ba nzi bengako, nzi ba mahela wuxinji bamakume mazana laba ba nzi ranzako ba hlayisako milayo ya mina.

III U nga gi komi haba bito ga Jehova Nungungulu wa wena; hakuba Jehova a nga ta mu koma kota munhu i haba ngaba, loyi a nga koma bito gakwe haba.

IV Alakanya siku ga sabado, ku gi basisa. U ta tira masiku ya nklanu ni giuwe, u maha yonkle mitiro ya wena; kanilezi siku ga wunklanu ni mambiri hi sabado ga Jehova Nungungulu wa wena; u nga tiri ntiro ha gona, wena ni mufana wa wena, nhanyana wa wena, xitiri xa wena wauuna ni wasati, ni tihomu ta wena, ni mupfumba wa wena a mutini wa wena; hakuba hi nklanu wa masiku ni siku giuwe Jehova I mahile tilo ni misaba, ni bimbi, ni zilo zonkle zi nga kona, a humula hi siku ga wunklanu ni mambiri; hilezi Jehova I katekisile siku ga sabado a gi basisa.

V Caba raru wa wena ni nyine wa wena: kasi masiku ya wena ma ta engetelwa tikweni lego u nyikilweko hi Jehova Nungungulu wa wena.

VI U nga dayi.

VII U nga bayi.

VIII U nga yibi.

IX U nga lumbeti akelane na wena.

X U nga nabeli yindlu ya wakelane na wena, u nga nabeli wasati wa wakelane na wena, ni xitiri xakwe, wauuna ni wasati, ni homo yakwe, ni buro gakwe, ni xinwanyani xo maha xa wakelane na wena.

III. A KUKOLWA KA BAPOSTOLI

Nza kolwa ka Nungungulu Dadani a nga ni ntamo wonkle; mumahi wa tilo ni misaba.

Ni ka Jesu Kristu; Nwana wakwe a nga belekiwa yece, Muhanyisi wa hina; a nga tekiwa hi Moya wo Basa, a nga belekiwa hi Maria nhwana; a nga xaniseka ka Pontio Pilatu; a nga belelwa xihambanweni, afa, a kelelwa; hi siku ga manharu I lo vuka ka bafileko; I lo kanziya tilweni; ni lezi wa tsama hi xinene ka Nungungulu Dadani a nga ni ntamo wonkle: I tata hi seyo ku lamula laba ba hanyako ni bafileko.

Nza kolwa ka Moya wo Basa: ni ka bandla gi basileko gonkle; ni kuklangana ka labo bo basa: ni kutsetselelwa ka zonho; kuvuxa ka miri ni kuhanya kala ku pinzuka. Ameni.

IV. A XIVUMELWANO XA KUBAPATIZA.

Nzi nyenya Satani ni mitiro yakwe yonkle, a matsanza ni wukosi zi nga nyawuliko za tiko, ni kunabela ka kumbilukela ka gona, ni kunabela ka kubiha ka nyama, lezaku nzi nga ta lanzela, hambu ku rangelwa hi zona.

Nza kolwa ka Nungungulu Dadani a nga ni ntamo wonkle; mumahi wa tilo ni misaba.

Ni ka Jesu Kristu; Nwana wakwe a nga belekiwa yece, Muhanyisi wa hina; a nga tekiwa hi Moya wo Basa, a nga belekiwa hi Maria nhwana; a nga xaniseka ka Pontio Pilatu; a nga belelwa xihambanweni, afa, a kelelwa; hi siku ga manharu I lo vuka ka bafileko; I lo kanziya tilweni; ni lezi wa tsama hi xinene ka Nungungulu Dadani a nga ni ntamo wonkle: I tata hi seyo ku lamula laba ba hanyako ni bafileko.

Nza kolwa ka Moya wo Basa; ni ka bandla gi basileko gonkle; ni kuklangana ka labo bo basa; ni kutsetselelwa ka zonho; kuvuxa ka miri ni kuhanya kala ku pinzuka. Amen.

Na nzi bapatizilwe hi loku kukoleka nzi ta ingisa ni ku hlayisa a kuranza ko basa ka Nungungulu ni milayo yakwe, ni ku famba ka zona masiku wonkle ya wutomi ga mina, Nungungulu a hi muvuneteli wa mina.

V. MIKOMBELO.

Kukombela ka Hosi.

Dadani wa hina wa le tilweni, a gi hlauliwe bito ga wena. A wute mufumo wa wena. Kuranza ka wena a ku mahiwe misabeni, kota lezi ku mahiwako tilweni. Hi nyike nyamukla kuga ka hina ka siku ginwani ni ginwani. Hi tsetselele zonho za hina kota hina hi ba tsetselelako laba ba nga ni zonho ka hina. U nga hi yisi kuringweni, kanilezi hi ponise ka loye wo biha, Hakuba mufumo wu hi wa wena, ni ntamo, ni wuhosi, ku kala ku pinzuka. Ameni.

Ka mixo.

Makunu nzi vuka, nzi wona kuwonekela, hi Nungungulu a nzi komileko xikari ka wusiku ; Ka yena nzi klakusa gezu ga mina, nza kombela lezaku Yena i ta nzi koma siku gonkle.

Ka gambyeni.

Makunu nziya kuekleleni, Nza kombela Hosi, wena u mu kome moya wa mina, Loku nzifa na nzi nga se ku vuka, nza ku kombela, Hosi, teka moya wa mina. Lezi nzi kombela hi kota ya Jesu. Ameni.

Kusanguleni ka lembe.

Ginwani lembe gi cikele, O Hosi nga gi be, kutireni ni kurinzeleni, ginwani lembe zinwe na wena.

Ginwani lembe gi cikele, O Hosi, nga gi be, Misabeni hambu le tilweni ginwani lembe zinwe na wena.

Ka pasika.

O Hosi u vukileko, ka wena hi klakusa timbilu ta hina hi kukoleka ni kuranza: hina ha kombela zwana a banana

ba wena, u hi katekisa hi le xitsamo xa wena xa wukosi xa le hehla.

Kota makonwa ma hlazekileko ni kubasa, basisa a timbilu ta hina, O Hosi ya kuwonekela, Kota makonwa nga ti rwala kuranza ka wena. Ameni.

Mikombelo ya Banana.

Muhanyisi, katekisa nwanana tsongwanyani. Gonzisa a mbilu ya mina a ndlela yi tako ka wena, nzi mahe nzi rula ni ku rutisa. Muhanyisi wa kuranza nzi lonzowote. Nzi hi muswa, kanilezi u wulile, Bonkle ba labako nga bata ka wena. Gisa a muhefemulo wa mina hi xibaba xa kuhanya. Muhanyisi wa kuranza, nzi lonzowote.

Jesu wa kuranza, Ivana ya kurula, a mandleni ya wena nzi kona, Nzi mahe Muhanyisi kota wena, u hanya wutsumbu ga wena xikari ka mbilu ya mina. Lezo nzi ta wonisa kudumisa ka wena, ni ku tirela wena a masiku wonkle ya mina, laha tiko gi ta nga wona Kristu, a nwana wa ku basa, nzeni ka mina.

Ku lanzelwa le gambyeni ka Siku ga Dimingu.

Nza vumela Nungungulu, Dadani, kota wunene ga hombe ga mina.

Nza vumela Nungungulu, A Nwana, kota a Hosi ya mina ni muhanyisi.

Nza vumela Nungungulu, A Moya wa ku Basa, kota a Mugonzisi, Mubasisi, Murangeli ni Munengelisi wa mina.

Nza vumela a mhaka ya Nungungulu kota a xaxameto wa mina kutireni ka mina konkle, ni banhu ba Nungungulu ku maha banhu ba mina xikati xonkle.

Lezi zonkle mina nza zi maha hi kuranza ka mina nwinyi, ni kala ku pinzuka.

Mikombelo le Kugeni

Hina ha bonga wena, O Hosi, hi kota ya lezi hi ta nga amukela, le bitweni ga Jesu. Ameni.

Tsama mezeni ya hina, O Hosi,
Nga u keselwa laha ni ka matsamo wonkle,
Katekisa kuga loku, u hi vumela,
A kuga zinwe na wena paradiseni. Ameni.

Hina ha ku bonga Hosi, hi kuga loku,
Nguvunguvu hi ku bonga hi kota ya nkata ya Jesu,
Gisa mihefemulo ya hina hi mana,
U rumela a xibaba xa kuhanya hi le tilweni. Ameni